■ روزنـامه فرهنگی، اجتمـاعی صبـح ایـران ■ صاحب‌امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی‌ایران ■ نخستین موسسه فرهنگی مطبوعاتی کشور دارای گواهینامه بین‌المللی ISO9001:2008

جام جم

■ شاپا: ۳۶۳۷-ISSN۱۷۳۵
■ پایگاه اطلاع‌رسانی: www.jamejamdaily.ir
■ پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

■ تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹
■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰ - ۰۲۱ ■ دورنگار تحریریه: ۲۲۲۲۶۲۵۲
■ سازمان شهرستان‌ها: ۴۵۸۹۷ ■ کد پستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
■ امور مشترکین: ۴۴۲۰۲۹۳۰ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰
■ پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰ ■ روابط عمومی: ۲۲۲۶۲۱۴۲
■ چاپ: به‌صورت همزمان در تهران و شهرستان‌ها (چاپخانه‌های روزنامه جام‌جم)

یکشنبه ۲۰ مرداد ۱۳۹۸ | ۹ ذی‌الحجه ۱۴۴۰ | ۲۰ صفحه | سال بیستم - شماره ۵۴۵۴ | استان تهران و البرز ۲۰۰۰ تومان - دیگر استان‌ها ۱۰۰۰ تومان | Sunday - 2019 August 11

حدیث روز: بحارالانوار

حضرت محمد(ص): خدایا! دوستی‌ات را محبوب‌ترین چیزها نزد من گردان.

پلک احساس: پروین اعتصامی

خوش آن‌کس، کز سر صدق و نیازی
کند در سجده‌گاه دل، نمازی

امروز در تاریخ:

- روز عرفه
- تصویب قانون مطبوعات پس از انقلاب اسلامی(۱۳۵۸ ش)
- انتخاب شهید محمدعلی رجایی به عنوان نخست‌وزیر جمهوری اسلامی ایران (۱۳۵۹ش)
- ارتحال علامه طبرسی، مفسر شهیر قرآن‌کریم(۵۴۸ ق)
- شهادت حضرت مسلم بن عقیل نماینده امام حسین(ع) در کوفه(۶۰ ق)

اوقات شرعی:

اذان ظهر: ۱۳/۱۰ | غروب آفتاب: ۱۹/۵۹
اذان مغرب: ۲۰/۱۸ | نیمه‌شب شرعی: ۰۰/۲۳
اذان صبح (فردا): ۴/۴۷ | طلوع خورشید(فردا): ۶/۲۰

پیش‌بینی آب و هوا دوشنبه

تهران	ایلام	ارومیه	بندرعباس	ساری	شیراز	شهرکرد	کرمانشاه
۳۵ / ۲۵	۳۷ / ۲۱	۳۰ / ۱۶	۳۷ / ۳۱	۳۰ / ۱۹	۳۸ / ۲۱	۳۳ / ۱۳	۳۳ / ۱۹

حکمت ۱۴۸: نهج‌البلاغه

انسان زیر زبان خود پنهان است.

یادداشت

به یاد آخرین کسوف قرن بیستم در ۲۰ مرداد ۷۸

روزی که ایران زیر سایه ماه رفت!

کاظم کوکرم
دانش

بیستم مرداد ۱۳۷۸ را هیچ‌وقت فراموش نمی‌کنم. در روزگاری که نه خبری از اینترنت فراگیر و شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی متعدد بود، خبر وقوع خورشیدگرفتگی کلی در ایران در واپسین ماه‌های هزاره دوم پس از میلاد، به بمب خبری در دنیای علم و فناوری تبدیل شده بود. قرار بود سایه ماه در مسیری طولانی قطر ایران را بپیماید و با ورود از غرب کشور و عبور از استان‌های کردستان، همدان، لرستان، اصفهان، یزد، کرمان و سیستان و بلوچستان در مدتی کمتر از دو دقیقه، لذت تاریکی معجزه‌آسا و تماشای ستاره‌ها و سیاره‌های پرنور را حوالی ساعت ۲ بعدازظهر نصیب ایرانیانی کند که چهار سال پیشتر از آن در دوم آبان ۱۳۷۴ نیز از بیرجند به تماشای کسوف کلی ۱۴ثانیه‌ای نشسته بودند.

از اوایل مرداد، زمزمه‌های در پیش بودن آخرین کسوف کلی قرن و موقعیت خاص ایران به عنوان یکی از بهترین نقاط جهان برای رصد خورشیدگرفتگی کم‌کم از رسانه‌ها شنیده می‌شد. شبکه ۴ سیما که فقط سه سال از راه‌اندازی‌اش می‌گذشت، پخش مستقیم آن رویداد را به صورت سوئیچ پشت سر هم از استانی به استان دیگر انجام می‌داد. هزاران گردشگر خارجی در شرایطی که دستگاه‌های اجرایی آمادگی پذیرش این حجم از مسافران کسوف را نداشتند ناگهان راهی اصفهان و بروجرد و نهاوند و... در استان‌هایی شدند که قرار بود تاج خورشید به هنگام کسوف آنجا نمایان شود. از آن سال به بعد بود که شیب علاقه‌مندی به نجوم در ایران زبانه کشید و تبدیل به علاقه اصلی هزاران جوان ایرانی شد. با این حال از همان سال به بعد دیگر کسوف کلی در ایران رخ نداد.

بررسی‌ها نشان می‌دهد برای دیدن خورشیدگرفتگی کلی بعدی از ایران باید تا ۳۰ اسفند ۱۴۱۲ شکیبایی کنیم. درست ساعتی قبل از تحویل سال ۱۴۱۳، بخش‌هایی از استان‌های بوشهر، فارس (از جمله تخت جمشید) و یزد زیر سایه ماه می‌روند و تاریکی در میانه روز را تجربه خواهند کرد. از فکرکردن به شایعات آخرالزمانی که حدس می‌زنم آن زمان میان مردم می‌تواند رایج شود دلم می‌لرزد. اما شك ندارم تا ۱۴ سال دیگر ایران به مقصدی پرآوازه در گردشگری نجومی تبدیل شده است و میزبان شایسته‌تری برای رصد آن کسوف بی‌نظیر در جهان خواهیم بود.

پرده خاص کعبه

پوشش کعبه با مشارکت ۱۶۰ متخصص، زیر نظر شیخ عبدالرحمن بن عبدالعزیز السدیس رئیس کل امور مسجدالحرام و مسجدالنبی تعویض شد. به گزارش فرارو، پوشش جدید کعبه از ۶۷۵کیلوگرم حریر خام سیاه برای قسمت خارجی و سبز برای قسمت داخلی آن تشکیل شده و در آن از یکصد کیلوگرم نخ طلا و ۱۲۰ کیلوگرم نخ نقره خالص برای نوشتن آیات قرآنی روی آن استفاده شده و هزینه کلی آن ۲۴ میلیون ریال سعودی (چهار میلیون و ۶۰۰هزار دلار) است.

روی پوشش خارجی کعبه عبارات «یاا... یاا...»، «لااله‌الاا... محمد رسول‌ا...»، «سبحان‌ا... و بحمده»، «سبحان‌ا... العظیم» و «یا دیان یا منان» طلادوزی شده است و این عبارت‌ها در کل پوشش کعبه تکرار می‌شود. همه‌ساله در روز نهم ذی‌الحجه زمانی که حجاج در صحرای عرفات حضور دارند، پرده کعبه تعویض می‌شود. پرده خانه خدا از پنج قطعه تشکیل شده است که هر قسمت یك طرف کعبه را می‌پوشاند و قطعه پنجم هم در کعبه را دربرمی‌گیرد؛ به‌طوری که هنگام نصب، وزن آن نزدیك به دو تن می‌رسد. این پرده با همکاری کارخانه‌های داخل و خارج عربستان تهیه می‌شود؛ پارچه حریر این پرده را هر سال یکی از کشورها هدیه می‌کند و پرده قبلی نیز به رؤسا و سران کشورهای اسلامی اهدا می‌شود.

کافه میرداماد

گفت‌وگو با سجاد سامانی؛ غزل‌سرای دهه هفتادی

اسباب عاشقی مهیا نیست!

باران باستانی
روزنامه‌نگار

پرواز با رقیب اگر فرصتی گذاشت / روزی به آشیانه من هم سری بزن
درد فراق آمد و عشق از دلم نرفت / ای روزگار سیلی محکمتری بزن

اگر با سجاد سامانی هم‌صحبت نمی‌شدم و این اشعار را می‌خواندم، به نظرم می‌رسید که شاعرش عجب آدم عاشق‌پیشه‌ای است. از آن آدم‌هایی که تا حالا چند باری از پشت‌بام عاشقیت افتاده و زهر هجر و فراق چشیده و تجربه دوری از یار را در قالب غزل سروده اما وقتی با سجاد سامانی صحبت کردم و حرف به آنجا کشید که از او بپرسم تا حالا عاشق شدی؟ با نرم‌خنده‌ای اول بگوید این سوال مثل سوال مهران مدیری از مهمانان برنامه دورهمی است! در جواب باید بگویم: نه! اگر منظور عشق بین دو انسان و زن و مرد است، نه تا حالا تجربه‌اش نکرده‌ام. به او می‌گویم شبیه دورهمی از شما می‌پرسم چرا نه! مگر عشق لطیف‌ترین اتفاق زمینی نیست؟ می‌گوید: اسبابش جور نشده! عشق از نظر مفهومی که مدنظر شماست، باب دل من نیست. این که دو نفر از هم خوششان بیاید و به‌هم وابسته شوند را دوست ندارم. اصلا از رابطه‌ای که ضعیفم کند و مخرب باشد، خوشم نمی‌آید. عشق برایم مفهومی متعالی است همان که در شعرهایم آن را روایت می‌کنم. مفهومی که مدنظرم است را حتما نباید تجربه کرده باشم. تا همین الان آن شرایطی که عشق را برایم از مفهوم به عمل و حس تبدیل کند، مهیا نشده، اما شاید همین فردا اسبابش جور شد! برای من عشق باید هدفمند باشد و مرا از مرحله‌ای که در آن هستم به مرحله بالاتری ببرد.

ترجیح می‌دهم عاقل باشم

به سامانی می‌گویم در مدرسه زمانی که غزلیات حافظ را برایمان معنی و تفسیر می‌کردند، می‌گفتند که او از عشق زمینی (شاخ نبات) به عشق آسمانی رسیده است. اما انگار شما حتی عاقل‌تر از آقای حافظ هستی که بخواهی عشق را تجربه کنی، وقتی در سن ۲۶ سالگی عاشق نشده‌ای و دنبال عشق هدفمند هستی، به احتمال خیلی زیاد دیگر عاشق نخواهی شد! انگار علاقه‌ای به پریشان‌احوالی نداری، از آن شاعرانی که در اوج بی‌نظمی، طالب نظم و ثبات هستند؟

باز هم ریز می‌خندد و می‌گوید: آنچه از عشق‌ها شنیده‌ام، ناکامی است، راستش علاقه‌ای به تجربه تباهی ندارم! ترجیح می‌دهم شاعر عاقل باشم. زیاد مطالعه می‌کنم درباره فرم و محتوا. درباره کلماتی که می‌خواهم در فرمی بریزم و آنها را تبدیل به غزلی کنم که به دل می‌نشیند. معتقدم هنر در هر رشته و حوزه‌ای را اگر افسار نزنی و به اختیار خود درنیاوری، تو را می‌بلعد و نابود می‌کند و مفهوم انسان در هنر گم می‌شود. هنر و سرودن شعر به تمرکز نیاز دارد و من هنرمندان و شاعرانی را می‌شناسم که برای یافتن این تمرکز و پیدا کردن خلسه‌ای که در آن کلمات و واژه‌ها از درونشان بجوشد و به شعر تبدیل شود حتی به مواد مخدر روی می‌آورند تا آن لحظه خلسه را تجربه کنند اما این خلسه‌ها خیلی زود خالی از معنا می‌شود و نه دیگر شعر و هنری می‌ماند و نه شاعر و هنرمندی.

از سامانی می‌پرسم اهل محافل شعر هم هستی که این روزها زیاد هم شده‌اند؟

می‌گوید: آن اوایل وقتی شانزده، هفده‌ساله بودم به چند تایی از این محافل رفتم تا بزرگانی را ببینم و شعرهایم را بخوانند و نظرشان را بگویند که خواندند و نقدها و سفارش‌هایشان خیلی هم خوب بود و باعث رشدم شد اما بعد از آن تمایلی ندارم که در محافل شعر شرکت کنم.

از این شاعر جوان می‌پرسم، شعر سفارشی هم گفته‌ای تا حالا؟ می‌گوید: نه! هیچ‌وقت. من ترانه‌سرا نیستم که کار به من سفارش بدهند. شاعرانی را می‌شناسم که شعر سفارشی می‌گویند و گاهی شعرشان اتفاقا خوب هم از کار درمی‌آید اما من اهل این جور کارها نیستم.

هویت امام صادقی

سجاد سامانی دانش‌آموخته رشته فرهنگ و ارتباطات از دانشگاه امام صادق (ع) است. از دوره دبیرستان شعر گفتن را شروع کرده و اولین کتاب شعرش به‌نام ایما را در سال ۹۴ منتشر کرده که شامل ۴۰ غزل است. غزل‌هایی که از ۱۸ تا ۲۲ سالگی آنها را سروده. به او می‌گویم، بیشتر جوانان امروزی قالب شعر نو را برای اشعار خود انتخاب می‌کنند، چه شد که شما به سمت غزل رفتی؟

می‌گوید: آن اوایل شعر نو زیاد می‌خواندم، شعر نیمایی و سپید را مطالعه می‌کردم و در کنارش غزلیات سعدی و حافظ و مولانا و غزلسراهای معاصر را هم می‌خواندم و در این مطالعات بود که به غزل گرایش پیدا کردم و احساس کردم که فضا و ساختارش را بیشتر می‌پسندم و به این نتیجه رسیدم که غزل قالب اصلی شعر فارسی است.

از سجاد سامانی می‌خواهم از دانشگاه امام صادق(ع) بگوید و این که می‌گویند برای دانشجویان این دانشگاه راه موفقیت هموارتر است. این شاعر می‌گوید: دانشگاه امام صادق(ع) با دیگر دانشگاه‌ها فرق دارد، هویت ویژه‌ای دارد که آن را به دانشجویانش منتقل می‌کند. از طرفی کسانی این دانشگاه را برای تحصیل انتخاب می‌کنند که جور دیگری فکر می‌کنند و گرایش‌های سیاسی و مذهبی خاص خود را دارند. اما من هیچ‌وقت گرایش‌های و دغدغه‌های سیاسی خودم را در قالب شعر بیان نکرده‌ام چون ساختار غزل مناسب بیان دیدگاه‌های سیاسی نیست. برای بیان دغدغه‌های سیاسی‌ام از روش‌های دیگر بهره برده‌ام.

اساتیدی که شعرهایم را می‌خوانند و نظر می‌دهند پیشنهاد می‌کنند که می‌توانم در عرصه شعر مناجاتی موفق باشم، گونه‌ای از شعر که کمتر هم طرفدار دارد اما قالب و محتوای زیبا و دوست‌داشتنی دارد. درباره دانشگاه امام‌صادق(ع) این را هم بگویم که فضای تبادل اندیشه در این دانشگاه به‌خوبی فراهم است و دانشجویان می‌توانند در فضایی آکادمیك تبادل اندیشه داشته باشند. کتابخانه بزرگ و جامعی هم دارد که من استفاده خیلی زیادی از این کتابخانه کرده‌ام و درباره شعر و شعر زیاد خوانده‌ام. شعر می‌خوانم تا شعر گفتن را یاد بگیرم. مثلا غزلیات سعدی را زیاد می‌خوانم، هدفم این نیست که غزلیات سعدی را حفظ کنم و بعد شبیه او غزل بگویم. غزلیاتش را می‌خوانم تا یاد بگیرم او چگونه کلمات و واژه‌ها را در فرمی زیبا در قالب شعر بازگو می‌کرد.

اشعاری آهنگین و خلاقانه. او برخی از واژه‌ها و جملات را گاهی به ده شکل زیبا بازگو کرده که در نوع خود بی‌نظیر است. باید شعر گفتن و غزل سرودن را یاد بگیرم تا بتوانم جهان‌بینی و اندیشه‌هایم را در قالب غزل ارائه کنم.

اخلال ماه در مراسم شهاب‌باران

ستاره‌شناسان اعلام کردند به‌دلیل وجود ماه در آسمان، تماشای شهاب‌باران روز سه‌شنبه دشوار خواهد شد. به گزارش فارس، ماه مرداد (آگوست) با عنوان ماه شهاب‌سنگ شناخته شده است که یکی از بهترین رویدادهای شهابی با نام بارش شهابی برساوشی هر ساله در این ماه رخ می‌دهد. از آنجا که این بارش شهابی در تابستان پدید می‌آید، علاقه‌مندان به نجوم می‌توانند به‌راحتی این پدیده را در آسمان مشاهده کنند، اما متاسفانه نمایش شهابی امسال با مانع بزرگی مواجه خواهد شد. ستاره‌شناسان اعلام کردند حضور همزمان ماه با بارش شهابی در آسمان، تماشای شهاب‌باران را دشوار می‌کند، زیرا ماه در این زمان، در حال کامل شدن است.

عکس: فارس

حاجیان ساکن عرفات شدند

هیات اخلاقی برای علم چینی

با توجه به رسوایی تولد نوازدان مهندسی ژنتیك شده در چین، مقامات این کشور قصد دارند هیات اخلاق علمی در این کشور تاسیس کنند تا دانشمندان با سوءاستفاده از شکاف‌های قانونی، تحقیقات جنجالی انجام ندهند. به گزارش مهر، قدرتمندترین کمیته سیاستگذاری رئیس‌جمهور این کشور بر نحوه شکل‌گیری این پنل قانونگذاری نظارت می‌کند. هدف اصلی این هیات بستن شکاف‌های قانونی است که دانشمندان با سوء استفاده از آنها آزمایش‌های جنجالی در این کشور انجام می‌دهند. کیو رنزونگ، یکی از دانشمندان آکادمی علوم اجتماعی چین در پکن ادعا می‌کند این هیات قصد دارد شکاف‌های قانونگذاری را که به جیانکوی اجازه داد تحقیقات خود را انجام دهد، ببند. کمیسیون سلامت ملی چین(NHC) در حال حاضر بر تحقیقات روی انسان‌ها نظارت می‌کند تا رعایت استانداردهای اخلاقی در آنها را تایید کند. سال گذشته هی جیانکوی اعلام کرد با کمك فناوری‌های مهندسی ژنتیك توانسته ژن‌های نطفه یك دوقلوی دختر به نام‌های لولو و نانا را دگرگون کند.

مقطع حساس‌کنونی

داستان شنیدنی مهندس و برادرزنش

امید مهدی‌نژاد
طنزنویس

در یکی از کشورهای شبه‌جزیره بالکان، مهندسی که به‌تازگی در یک شرکت مهندسی استخدام شده بود با نیروی خدماتی آن شرکت پیوند دوستی برقرار کرد و پس از چندی در اثر آشنایی بیشتر با اطلاع خانواده‌ها با خواهر نیروی خدماتی ازدواج کرد و پیوند دوستی‌شان با پیوند خانوادگی محکم‌تر شد. از آن‌پس هرگاه مهندس بیرون از شرکت پروژه‌ای می‌گرفت، برادرزن خود را سر پروژه‌های شرکت می‌فرستاد و بدین‌ترتیب برادرزن مهندس تا حدی با فوت و فن و اصطلاحات مهندسی آشنا شد. پس از چندی مهندس به ریاست شرکت منصوب شد و در اولین اقدام برادرزن خود را که تا حدی با چیزهای مختلفی آشنا شده بود به عنوان معاون اداری مالی شرکت و معاون طرح و توسعه شرکت (با حفظ سمت) منصوب نمود. چندی بعد مهندس به عنوان مدیرعامل هلدینگ انتخاب شد و در دومین اقدام برادرزن خود را به عنوان قائم‌مقام هلدینگ منصوب کرد. مدتی بعد وزیر جدید مهندس را به عنوان معاون خود انتخاب کرد و مهندس نیز در سومین اقدام برادرزن خود را به عنوان جانشین خود منصوب نمود. چندی بعد نخست‌وزیر تصمیم گرفت مهندس را به عنوان وزیر انتخاب کند و پس از آن‌که مهندس توانست رأی اعتماد نمایندگان را به دست بیاورد به ساختمان وزارتخانه رفت و در چهارمین اقدام برادرزن خود را به عنوان رئیس حوزه وزارتی منصوب کرد. این ماجرا مصادف شد با سر و صدای رسانه‌ها در مورد مدارک تحصیلی مسئولان. مهندس که تلاش داشت وزیر خوبی باشد و حتی به مقامات بالاتر نیز صعود کند، در هفتمین اقدام خود در وزارتخانه دستور داد یک هیات تحقیق و تفحص تشکیل شود تا مدارک تحصیلی کلیه رؤسا و معاونان و مدیران کل و کارمندان ارشد و کارمندان جزء وزارتخانه را بررسی کند تا هرکس مدرک تحصیلی متناسب ندارد یا مدرک تحصیلی متناسب اما جعلی دارد از کار برکنار شود. در این هنگام برادرزن مهندس با او تماس گرفت و گفت: ای داماد خانواده، این چه دستوری بود که دادی؟ مگر نمی‌دانی من تا سوم راهنمایی سابق بیشتر درس نخوانده‌ام؟ مهندس گفت: ای آقا، هنوز مرا نشناخته‌ای؟ من تو را به عنوان رئیس هیأت تحقیق و تفحص منصوب کرده‌ام. در این هنگام برادرزن مهندس لپ مهندس را کشید و با دست به شانه او زد و تحقیق و تفحص را آغاز نمود.

دیدار شیر ایرانی با همسرش

دیروز همزمان با روز جهانی شیر (۱۰ آگوست) ۱۹مرداد، هیرمان و ایلدا، شیرهای ایرانی باغ وحش تهران برای نخستین بار در کنار یکدیگر قرار گرفتند. این شیر نر و ماده فعلا فقط برای زندگی مشترك به یکدیگر معرفی شده‌اند و در حال حاضر برنامه‌ای برای تکثیر آنها نیست. به گزارش ایسنا، هیرمان (شیر نر) اردیبهشت امسال و ایلدا (جفت ماده) حدود دو ماه گذشته تحت برنامه EEp اتحادیه باغ وحش‌های اروپا وارد کشور شدند. شیر نر از بریستون انگلستان به ایران آورده شد و ابتدا کامران نامگذاری شد اما بعد نامش به هیرمان تغییر کرد.

شیر ایرانی منقرض شده و هیرمان از نژاد شیر ایرانی است که در انگلستان پرورش یافته است.